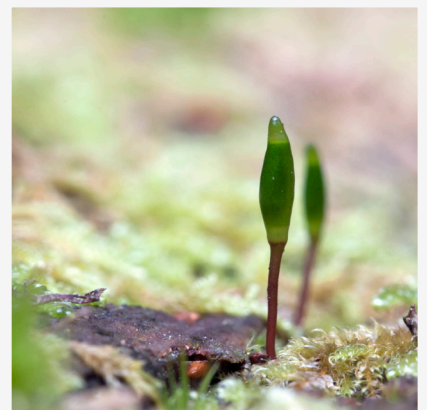

Bevarandeplan för Natura 2000-området

Borsö

Omslagsfoto: Per Folkesson

LÄNSSTYRELSEN
Södermanlands län

Natura 2000

Natura 2000 är ett ekologiskt nätverk av värdefulla naturområden inom EU. Utpekande av Natura 2000- områden bygger på krav som finns i EUs fågeldirektiv och art- och habitatdirektiv. Syftet är att hejda utrotning av vilda djur och växter och att hindra att deras livsmiljöer förstörs. Alla medlemsländer ska peka ut områden dels för fåglar som anges i EUs fågeldirektiv, dels för naturtyper och arter som anges i art- och habitatdirektivet. Genom utpekandet åtar sig länderna att de utpekade värdena i områdena ska bevaras långsiktigt. Natura 2000-nätverket är en av hörnstenarna i EUs arbete för att bevara biologisk mångfald. I fågeldirektivet och habitatdirektivet listas 170 naturtyper och sammanlagt cirka 900 växt- och djurarter som särskilt värdefulla. 90 av naturtyperna och drygt 100 av djur- och växtarterna i habitatdirektivets bilaga 1 och 2 finns i Sverige. Därtill häckar regelbundet cirka 60 av fågeldirektivets fåglar i vårt land.

Bevarandeplaner

För varje Natura 2000- område ska Länsstyrelsen ta fram en beskrivning. Detta ska göras i särskilda bevarandeplaner eller i en skötselplan om området även är naturreservat. I planen ska det finnas en beskrivning av området med bevarandesyfte, bevarandemål och beskrivningar av de naturtyper och arter som ska bevaras och bidra till gynnsam bevarandestatus. Hot mot Natura 2000-områdets arter och naturtyper, och behov av bevarandeåtgärder, t ex skydd eller skötsel, ska beskrivas. Informationen ska underlätta förvaltningen av området och tillståndsprövningar enligt miljöbalken.

I bevarandeplanen redovisas gränser, naturtyper och arter enligt bästa tillgängliga kunskap, vilket för detta område skiljer sig något från vad som är beslutat av regeringen. Länsstyrelsen har för avsikt att föreslå dessa ändringar till regeringen när tillfälle ges. Vid förvaltning och tillståndsprövning utgår man ifrån i verkligheten förekommande naturtyper, varför det är nödvändigt att bevarandeplanen redovisar dessa, även om de inte har hunnit beslutas av regeringen.

Bevarandeplanen ska fastställas av Länsstyrelsen, som även är ytterst ansvarig för att målsättningen med området uppfylls. Bevarandeplanen ska revideras när ny kunskap tillkommer eller när förutsättningar för området ändras. Bevarandeplanen är inte ett juridiskt bindande dokument. För formell reglering av skydd eller skötsel kan andra beslut behövas, t ex skyddsbeslut för naturreservat. Föreskrifter enligt eventuella skyddsbeslut gäller parallellt med den tillståndsplikt som gäller inom Natura 2000.

Tillståndsplikt och samråd

För att inte skada naturvärden krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Det kan även gälla åtgärder utanför Natura 2000-området, om de kan påverka miljön i området. Detta regleras i miljöbalken (7 kap. 27-29§§). Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsen före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen. Mer information finns hos Länsstyrelsen, läs på webben eller kontakta en handläggare.

Kartor

Information om naturtypers utbredning och arter i ett enskilt område går att hitta med hjälp av kartverktyget Skyddad natur. Det kan nås på Naturvårdsverkets hemsida genom att söka på ”kartverktyget skyddad natur”. I kartverktyget söker du upp aktuellt område och klickar på namnet för mer information (se bilaga för användarhandledning).

Det finns även möjlighet att ladda ner naturtypskartan som shp-fil. Det görs på Miljödataportalen.

För mer information om Natura 2000:

Länsstyrelsens hemsida: www.lansstyrelsen.se/sodermanland eller telefon 010-22 340 00

Naturvårdsverkets hemsida: <http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Miljödataportalen: <http://mdp.vic-metria.nu/miljodataportalen/>

Bevarandeplan för Natura 2000-området

SE0220301 Borsö

Kommun: Trosa

Områdets totala areal: 12,9 ha

Bevarandeplanen uppdaterad av Länsstyrelsen:

Bevarandeplanen fastställd av Länsstyrelsen: 2017-12-19

Markägarförhållanden: Privat

Regeringsbeslut, historik:

SPA: Nej, pSCI: 2000-07-01, SCI: 2005-01-01, SAC: 2011-03-01, regeringsbeslut
M2010/4648/Nm

Naturtyper och arter som ska bevaras i området:

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6110 - Basiska berghällar

9070 - Trädklädd betesmark

A338 - Törnskata, *Lanius collurio*

Bevarandesyfte

Det överordnade bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs fågeldirektiv eller art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Syftet med Borsös Natura 2000-området är att bevara ett betespräglat skogsområde med stor variation. Här finns många hotade och ovanliga arter och ett rikt växt och djurliv knutet till beteshävdade och kalkrika miljöer.

Prioriterade bevarandevärden: De prioriterade bevarandevärden i Borsö Natura 2000-område är de trädklädda betesmarkerna med sin kontinuitet av gamla trä och hävdgynnade arter, de basiska berghällarna med sina kalk- och hävdgynnade artsamhällen, samt förekomsten av törnskata.

Motivering: Området har en stor variation och rik mångfald av arter knutna till betade skogar och till kalkrik mark.

Prioriterade åtgärder: Området är föreslaget för områdesskydd. Ett formellt skydd skulle ge förutsättningar för långsiktigt bevarande av områdets höga biologiska mångfald och värdefulla naturmiljö. För att säkerställa att hävdgynnade arter långsiktigt finns kvar i området behövs även fortsatt bete och naturvårdande skötsel i syfte att öppna upp den i dagsläget till stora delar allt för slutna skogen.

Beskrivning av området

Borsö ligger vid Gälöfjärden söder om Stensunds folkhögskola, några kilometer från Trosa tätort. Ön nås från fastlandet via en strandäng över vilken en grusväg anlagts. Natura 2000-området på Borsö utgörs av två åtskilda, betade skogsområden, vilka båda är klassade som nyckelbiotop av Skogsstyrelsen.

Den norra delen är en delvis öppen, delvis skogsklädd bergshöjd omgiven av tätare partier blandskog med inslag av ädellövträd och hassel. Flera inplanterade trädarter förekommer, t.ex. parkolvon, bok och ädelgran. Berggrunden är kalkrik och kring hållarna växer en flora till stora delar typisk för de Sörmländska kalkhällmarkerna.

Det södra området är mindre bergigt, men några mindre hällmarksområden förekommer, framförallt utmed ständerna. Barrträdsdominansen är större än i det norra området, men ett litet parti igenvuxen betesmark domineras av björk och några små alkärr förekommer. Skogen är överlag olikåldrig och i synnerhet i norr med ett rikt buskskikt. Enstaka grova, gamla tallar, granar och björkar finns spridda i området.

Skogarna på Borsö används för bete tillsammans med omgivande öppnare marker. De trädklädda betesmarkerna har växt igen allt mer under de senaste årtiondena. Merparten av skogen är i dagsläget tät och betespåverkan är ringa. I det glesa fältskiktet växer bl.a. sårläka, knärot och kal tallört. I öppnare partier, kring stigar och i gläntor är dock hagmarksarterna rikligt representerade.

Vad kan påverka negativt

- Fortsatt igenväxning som leder till minskat ljusinsläpp till marken och därmed utarmning av den hävdgynnade och ljuskrävande floran och faunan.
- Uteblivet eller otillräckligt bete.
- Överbete. Alltför intensivt betetryck och tramp av betesdjuren kan påverka artsammansättningen på de basiska hällmarkerna negativt.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas.
- Åtgärder som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag.
- Spridning av gödsel (annat än från betesdjur) i påverkar floran negativt.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrensvaga floran.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan.

- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis dikning, byggnationer och täktverksamhet.
- Avverkningar annat än i naturvårdssyfte.
- Markberedning och plantering.
- Virkestransporter eller körning med andra tyngre fordon kan skada viktiga markförhållanden, samt leda till förändrad hydrologi.
- Ökad granandel som leder till att andra, mer ljuskrävande träarter minskar.
- Främmande träslag och buskar.

Bevarandeåtgärder

Förutom vad som i övrigt gäller enligt miljöbalken och annan miljölagstiftning krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändiga för skötseln och förvaltningen av det berörda området (7 kap 28 a § miljöbalken).

Skydd: Borsös Natura 2000-området är föreslaget för områdesskydd.

Skötsel: Naturvårdande skötsel i syfte att öppna upp allt för täta områden i de trädklädda betesmarkerna och avlägsna träd och buskar av igenväxningskaraktär, liksom inplanterade träslag som inte hör hemma i naturtypen. Skogsbetets karaktär med avseende på trädskiktets åldersfördelning och luckighet bevaras och utvecklas. Även på de basiska hållmarkerna finns behov av att ta bort en del träd och buskar av igenväxningskaraktär. Fortsatt bete i tillräcklig omfattning är också nödvändigt för att bevara och utveckla den hävdgynnade floran i hela Natura 2000-området. Det södra området ingår i en åtagandeplan för miljöstödd som i dagsläget ännu inte är fastställt.

Uppföljning av naturtyper och arter

Länsstyrelsen ansvarar för att uppföljning av bevarandemål genomförs. Uppföljningen ska ske enligt de manualer för skyddade områden som har tagits fram av Naturvårdsverket. Mätbara mål, så kallade målindikatorer, ska registreras i databasen SkötselDOS. Dessa målindikatorer följs sedan upp. Målsättningen är att kunna se om de bevarandemål som satts upp i bevarandeplaner och skötselplaner uppfylls, att skötseln fungerar och att Natura 2000-naturtyperna och arterna har gynnsamt tillstånd.

Naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet samt fågeldirektivet:

6110 - Basiska berghällar

Areal: 0 ha. Arealen ej fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 1,55 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

De basiska berghällarna är belägna i norra delen av Borsös Natura 2000-område. Vegetationen domineras av mossor, lavar, fetbladsväxter, gräs och örter. I jordfyllda, sprickor växer högre gräs och örter, samt kortväxta träd (t.ex. tall, oxel, rönn och apel) och buskar (t.ex. en, slån och berberis). Här och var är berghällarna mer eller mindre kala. I dagsläget finns en del träd och buskar av igenväxningskaraktär, främst gran och självsådda ädelgranar.

Bevarandemål

De basiska berghällarna ska vara en öppen, artrik miljö som domineras av torktålig vegetation på tunt jordtäckte och hållar. Det ska finnas hävdpräglad vegetation och inslag av blommande och bärande buskar samt äldre, senvuxna träd i jordfyllda svackor. Området ska ha en naturlig näringsstatus och ej påverkas av gödsling annat än från betande djur. Främmande och invasiva arter ska ej förekomma. Typiska arter för naturtypen som t.ex. vildlin, harmynta och vit fetört ska vara vanligt förekommande. Arealen basiska hållmarker ska vara minst 1,6 ha.

Negativ påverkan

- Utebliven röjning av igenväxningsvegetation och minskat eller upphört bete leder på sikt till igenväxning av buskar och träd och utarmning av den hävdgynnade floran och faunan.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas.
- Överbete. Alltför intensivt betetryck och tramp av betesdjuren påverkar naturtypen negativt.
- Skötsel som avlägsnar kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag.
- Spridning av gödsel, annat än från betesdjur, påverkar floran negativt.
- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan.
- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis skogsplantering, dikning och täktverksamhet.

Bevarandeåtgärder

För att bevara och gynna floran och faunan som är knuten till de basiska hållmarkerna skulle träd och buskar av igenväxningskaraktär behöva avlägsnas. Säkerställande av fortsatt bete är också en förutsättning för att bevara och öka utbredningen av den hävdgynnade floran. Natura 2000-området är föreslaget för områdesskydd.

Bevarandetillstånd

Ej gynnsamt bevarandetillstånd. I dagsläget finns mycket träd och buskar av igenväxningskaraktär på de basiska hällmarkerna.

9070 - Trädklädd betesmark

Areal: 5 ha. Arealen fastställd i regeringsbeslut

Ny Areal: 10,94 ha. Ny Areal, ännu ej fastställd i regeringsbeslut

Beskrivning

De trädklädda betesmarkerna ligger inom ett större stängslat område som i dagsläget betas av kor. Korna har stora ytor att röra sig över och betestrycket har inte varit så högt inom Natura 2000-området under senare tid. Därför är trädskiktet till större delen relativt tätt och den hävdgynnade floran gles. Kring stigar och i gläntor är dock betespåverkan högre och här har en artrik betesgynnad flora utvecklats. Knägräs, brudbröd, smultron, gråfibbla, bockrot, darrgräs, jungfrulin m.fl. bildar fläckvis ganska täta bestånd. Små hållmarkspartier finns och på dessa domineras trädskiktet av tallar och varierad buskvegetation med en, slån, rönn, hartsros, berberis och i lite skuggigare miljöer måbär och skogstry.

I den norra delen finns mer eller mindre täta blandskogspartier med ett stort antal trädarter representerade. Tall, gran, vårtbjörk och asp tillhör de vanligaste men ädellövträd som ask, alm, lönn, ek och bok finns också spridda och fläckvis rikligt i området. Bok har med all sannolikhet planterats på ön liksom även parkolvon och douglasgran. I kanten av de basiska hållmarkerna finns ett antal stora douglasgranar och här och var påträffas även yngre exemplar som har grott från frön från dessa träd.

Den södra delen karaktäriseras av ett större inslag av tall och gran, mossiga, delvis blockiga marker med hus-, vägg och kranshakmossa och ett mycket glest fältskikt. Bland annat förekommer sårläka, blåsippan och knärot, arter som inte är gynnade av bete. Men här och var förekommer hävdgynnad flora även i det södra området. I synnerhet i brynen mot den helt öppna betesmarken uppträder mycket artrika växtsamhällen med t.ex. getväppling, rosettjugfrulin, rödkämpar och solvända.

Bevarandemål

De trädklädda betesmarkerna ska vara präglade av bete, ha en varierad struktur, en naturlig näringsstatus och en riklig förekomst av gamla träd. Den biologiska mångfalden av hävdpräglade arter ska vara hög. Området ska hävdas med bete och det ska kontinuerligt finnas gläntor med solinsläpp till fältskikt, trädstammar och död ved. Blommande buskar ska förekomma. Död ved av olika trädslag och typ, t.ex. torrträd, högstubbar och lågor, ska kontinuerligt finnas spridd över hela området. Typiska arter för naturtypen som t.ex. ögonpyrola, kattfot och gammelgranslav ska vara vanligt förekommande. Arealen trädklädda betesmarker ska vara minst 10,9 ha.

Negativ påverkan

- Fortsatt igenväxning som leder till minskat ljusinsläpp till marken och därmed utarmning av den hävdgynnade och ljuskrävande floran och faunan.
- Uteblivet eller otillräckligt bete.
- Alltför kraftig röjning av buskar och träd så att organismer som är beroende av dessa strukturer missgynnas.
- Åtgärder som avlägsnar småbiotoper, kantzoner och mosaikmiljöer och skapar skarpa gränser mellan olika markslag påverkar naturtypen negativt.
- Spridning av gödsel (annat än från betesdjur) i naturtypen påverkar floran negativt.

- Tillskottsutfodring av betesdjuren ger indirekt näringstillförsel till marken och missgynnar den konkurrenssvaga floran.
- Användning av avmaskningsmedel som innehåller avermectin är negativ för den dynglevande insektsfaunan.
- Bristande träd- och buskföryngring hotar på sikt kontinuiteten av dessa strukturer i naturtypen.
- Markexploatering och annan markanvändningsförändring i objektet eller i angränsande områden, exempelvis dikning, byggnationer och täktverksamhet.
- Avverkningar annat än i naturvårdssyfte.
- Markberedning och plantering.
- Virkestransporter eller körning med andra tyngre fordon kan skada för naturtypen viktiga markförhållanden, samt leda till förändrad hydrologi.
- Ökad granandel som leder till att andra, mer ljuskrävande trädarter minskar.
- Främmande trädslag och buskar.

Bevarandeåtgärder

För att bevara och gynna den hävdberoende floran skulle skogsstrukturen behöva öppnas upp genom plockhuggning, så att mer ljus når marken. Målet bör vara att skapa en stor variation med små luckor, större gläntor, halvöppna partier och tätare områden. Alla gamla träd och död ved bör lämnas, samtidigt som åldersspridning och mångfald av trädslag ska finnas. Säkerställande av fortsatt bete är också en förutsättning för att bevara och öka utbredningen av den hävdgynnade floran. Den södra delen av Natura 2000-området ingår i en åtagandeplan för miljöstöd där villkor för stödet finns beskrivna. Åtagandeplanen är dock ännu inte fastställd i dagsläget. Natura 2000-området är föreslaget för områdesskydd.

Bevarandetillstånd

Ej gynnsamt bevarandetillstånd. Skogen är till större delen allt för sluten, för lite ljus når ner till marken vilket gör att det saknas fältvegetation i stora delar av området. För att uppnå gynnsamt bevarandetillstånd behöver viss plockhuggning ske för att skapa luckighet och gläntor med större ljusinsläpp. Även fortsatt bete är en förutsättning för att uppnå gynnsamt bevarandetillstånd.

A338 - Törnskata, *Lanius collurio*

Artens förekomst är ej fastställd i regeringsbeslut.

Beskrivning

Törnskatan övervintrar i tropiska östra och södra Afrika. Den kommer till Sverige för att häcka i början av maj – början av juni. Häckningslokalerna bör ha god tillgång på attraktiva insektsmiljöer i form av blommande och bärande buskar (t.ex. nypon, slån eller björnbär) i kombination med öppna partier, t.ex. kortbetade gräsytor.

Födan består främst av stora insekter som skalbaggar, humlor, bin, vårtbitare, men sällsynt även smågnagare och småfåglar. Under dagar med god mattillgång spetsas en del byten på taggbuskars törnen och på taggtrådstaket. På så sätt bygger törnskatan upp "skafferier" som den sedan kan utnyttja under dagar med sämre väder då insektstillgången är lägre.

Boet byggs på ca 0,5–2 m höjd i en lämplig buske, framför allt används taggbuskar som slån, ros och hagtorn, men även enbuskar, gran och hallonsnår. Törnskatan förekommer i högst tätheter i buskiga betesmarker och skogsbryn samt på hyggen med 3–15 åriga granar. I dessa habitat finns god tillgång på föda, lämpliga buskar för "skafferier" och skyddade boplatser. Bäst födobetingelser för törnskata finns i områden med stor variation, där det finns blommande buskar av olika arter (vilka attraherar pollinerande insekter), solbelysta fläckar med bar jord, där insekter kan värma upp sig, och grässvål av varierad höjd. Reviret är litet, ca 1–3 ha, och samma revir ockuperas ofta under fler år i följd.

Förekomsten av törnskata styrs delvis av födotillgången, men den viktigaste faktorn är förekomsten av bopredatorer. Den vanligaste orsaken till misslyckad häckning är att bon plundras på ägg av bopredatorer som t.ex. skator och kråkor (30–50 % av alla bon prederas). Törnskator som undviker områden där det finns häckande kråkfåglar lyckas med sin häckning i betydligt större utsträckning än par som häckar nära skator och kråkor. Lämpliga törnskaterevir kan stå tomma under år då skator och kråkor häckar i närheten. Det händer att törnskator överger boet vid kraftig mänsklig störning vid äggläggningen eller vid ihållande regn.

Bevarandemål

Det ska finnas goda förutsättningar för törnskata att häcka inom Borsös Natura 2000-område. Betade naturtyper och skogsbryn ska erbjuda variationsrika habitat med blommande buskar, solvarma områden med fläckar av bar jord och insektsrika miljöer.

Negativ påverkan

- Det största hotet är den under lång tid minskande tillgången på lämpliga häckningsmiljöer; igenläggning av jordbruksmark i skogs- och mellanbygderna, minskad hävd av naturliga, ogödslade betesmarker, allt mer rationell skötsel av kvarvarande marker och avsaknad av brandfält i skogslandskapet.
- Törnskatan förekomst är kopplad till rik insektsförekomst som i sin tur är kopplad till hög artdiversitet av blommande växter. Ett allt mer homogeniserat jordbrukslandskap har troligen minskat tillgången och åtkomligheten av insekter.
- Ökande populationer av kråkfåglar, främst skator, kan också ha bidragit till minskningen av törnskatan nationellt och utgör ett hot där arterna häckar nära varandra.
- Igenväxning leder till att insektsrika miljöer och lämpliga häckningsplatser försvinner.

Bevarandeåtgärder

Naturvårdande skötselåtgärder och fortsatt bete så att det kontinuerligt finns variationsrika och insektsrika miljöer med solbelysta områden med barjordsfläckar, blommande buskar och törnen.

Törnskata är upptagen i Fågeldirektivet och Bernkonventionens bilaga II.

Bevarandetillstånd

Okänt bevarandetillstånd.

Dokumentation

Exempel på arter som har noterats i området:

Kärlväxter:

Adam och Eva
Ask
Blankstarr
Blåsippa
Getrams
Grönpyrola
Gul fetknopp
Gullviva
Harmynta
Knärot
Nästrot
Ornbär
Rosettjungfrulin
Sankt Pers nycklar
Skogsalm
Skogslind
Skogstry
Svart trolldruva
Sårläka
Tandrot
Tvåblad
Vildlin
Vårärt
Ängsnattviol
Ögonpyrola

Mossor:

Granvitmossa

Lavar:

Gammelgranslav
Guldlockmossa
Gul fingersvamp
Kruskalkmossa
Långflikmossa
Norrlandslav
Piskbaronmossa
Platt fjädermossa
Slät fjälllav
Violettgrå tagellav
Vågig sidenmossa

Svampar:

Fransig jordstjärna
Skarp dropptaggsvamp
Svart taggsvamp
Svavelriska
Tallticka

Trådticka

Insekter:

Granbarkgnagare

Fåglar:

Gulspurv

Kungsfågel

Mindre flugsnappare

Törnskata

Referenser

ArtDatabanken, 2017. Rödlistade arter i Sverige 2015.

Artportalen, 2017. Artfynd (november 2017).

Botaniska sällskapet i Stockholm, 2001. Sörmlands flora.

Länsstyrelsen, 1991. Sörmlands natur.

Länsstyrelsen, 1992. Ängs- och hagmarksinventeringen.

Länsstyrelsen/Adoxa Naturvård, 2002. Inventering av kärlväxtfloran i tio Natura 2000-områden.

Länsstyrelsen, 2006. Bevarandeplan för Natura 2000-område Borsö (SE0220301) Trosa kommun.

Naturvårdsverket, 2003. Natura 2000 Art- och naturtypsvisa vägledningar, Fåglar. Hemsidan.

Naturvårdsverket, 2011 och 2012. Vägledningar för svenska naturtyper i habitatdirektivets bilaga 1. Hemsidan.

Inventeringar

Inventering av kärlväxtfloran i tio Natura 2000-områden, Länsstyrelsen/Adoxa Naturvård 2002.

Skogsstyrelsens Nyckelbiotopsinventering, objekt N 4393-1998.

Ängs- och hagmarksinventeringen, Länsstyrelsen 1992.

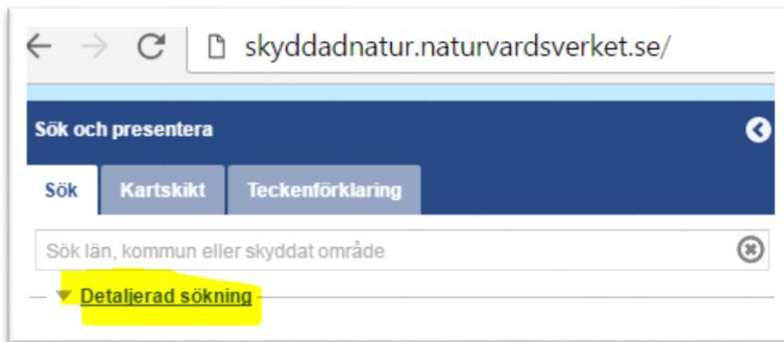

Karttjänst Skyddad natur

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

För att få en bild av var i respektive Natura 2000-område naturtyperna finns kan Naturvårdsverkets karttjänst Skyddad natur användas.

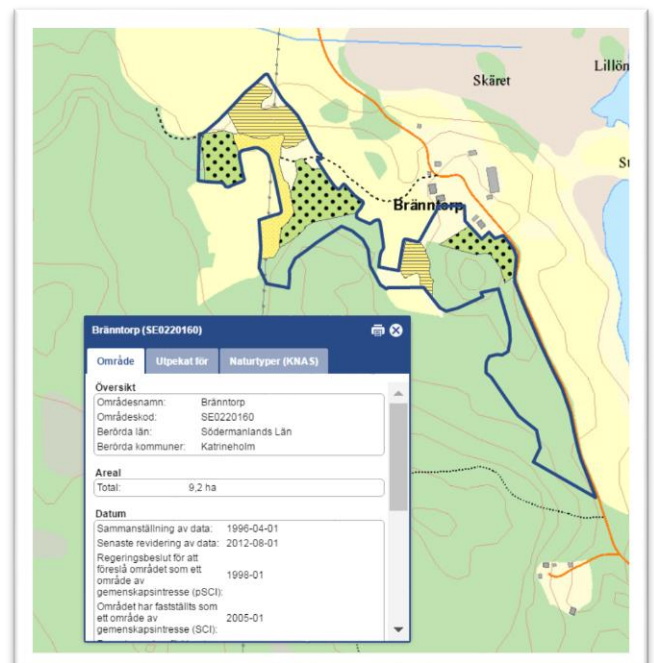
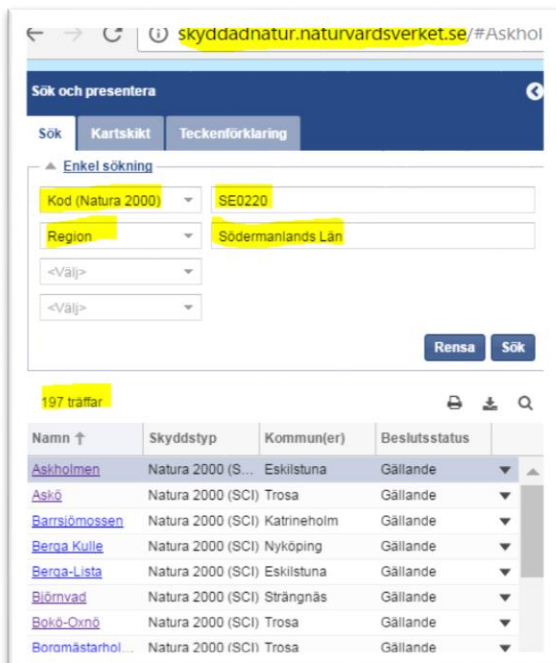
Välj "Detaljerad sökning"

Välj alternativ *Kod (Natura 2000)* skriv in SE0220

Välj *Region* och sök fram Södermanlands län

Sök, det ska bli 197 träffar. När man klickar på ett av namnen i listan kommer man dit i kartan.

För att se Naturtyper för områdena i kartan gå in på fliken "Kartskikt".

Avmarkera allt i *Naturvårdsregistret*. Det är endast *Naturtypskarteringar* > *Natura naturtypskartan (NNK)* > *Naturtyper (ytor)* som ska vara markerade. Klicka sedan i kartan på den naturtyp du vill veta mer om så kommer en informationsruta upp i fönstret.

